

State of Israel
Ministry of Education
Exam type:
Bagrut for high schools
Exam date: Summer 2013
Exam number: 009102
English translation (3)

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה:
בגרות לבתי ספר על-יסודיים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 009102
תרגום לאנגלית (3)

Hebrew and World Literature

For *Olim*

For religious schools
Basic unit

Instructions for examinees

- א. Duration of exam: 2 hours
- ב. Exam structure and breakdown of points:
This exam consists of two parts.
Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story) and Drama
— (2x33) — 66 points
Part II – Poetry (*Piyyut* and Medieval Poetry, 20th-Century Hebrew Poetry)
— (2x17) — 34 points
Total — 100 points
- ג. Material that may be used during the exam:
 - (1) A printed list of the works studied in class.
 - (2) A Hebrew-other language/ other language-Hebrew dictionary of the student's choice.
- ד. Special instructions:
 - (1) You must attach the printed list of works that were studied in class to the answer booklet.
 - (2) Do not use examples from the same work in more than one answer.

Write only in the answer booklet. Use separate pages for everything you want to use as draft material (outlines, calculations, etc.). Write "טייטה" at the top of each draft page. Writing draft material outside the answer booklet could disqualify the exam!

Good Luck!

/Continued on next page/

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים

יחידת לימוד בסיסית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר) ודרמה
33x2 — 66 נקודות
פרק שני – שירה (פיוט ושירת ימי הביניים, השירה העברית במאה ה-20)
17x2 — 34 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
 - (1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
 - (2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:
 - (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
 - (2) אין להדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

Questions

Part I – Prose (Tales of our Sages, Short Story) and Drama

(66 points)

Answer two of the questions 1-8 (each question – 33 points; total – 66 points).

Tales of our Sages

1. The tale "רבי שמעון בן אלעזר והמכוער" appears below.

Read it and answer both items that follow, א and ב.

מעשה ברבי שמעון בן אלעזר שבא ממגדל גדר מבית רבו,

והיה רכוב על החמור ומטיל על שפת הים,

והיה שמח שמחה גדולה שלמד תורה הרבה.

נודמן לו אדם אחד שהיה מכער ביותר.

אמר לו: ריקה, שמא כל בני עירך מכערין כמותך?

אמר לו: לך אמר לאמן שעשני, כמה מכער כלי זה שעשית.

בין שידע בעצמו שחטא, ירד מן החמור ונשתטח לפניו,

אמר לו: נענית לך, מחל לי.

אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך

ותאמר לאמן שעשני: כמה מכער כלי שעשית.

והיה מטיל אחריו כחצי מיל.

בין שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקראתו.

אמרו לו: שלום עליך רבי.

אמר להם: למי אתם קוראין רבי?

אמרו לו: לזה שמטיל אחריו.

אמר להם: אם זה רבי – כמותו אל ירבו בישראל.

אמרו לו: מפני מה?

אמר להם: כך עשה וכך עשה לי.

אמרו לו: אף על פי כן, מחל לו.

אמר להם: הריני מוחל לו, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן.

מיד נכנס רבי שמעון בן אלעזר לבית המדרש

ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז.

- א. Both of the main characters [הדמויות המרכזיות] in the tale "רבי שמעון בן אלעזר והמכוער" behave in a prideful manner. Explain this statement according to this tale, giving an example/examples. (20 points)
- ב. Explain how two of the characteristics of a tale of our sages appear in the tale "רבי שמעון בן אלעזר והמכוער". Give an example/examples. (13 points)

Note: Do not use examples from the same work in different answers.

Short Story

2. "המפתח" / יצחק בשביס־זינגר

- א. Read the passage below, taken from the story "המפתח", and answer both items that follow, א and ב.

הקימה הייתה עינوي [...] גבה כאב ורגליה עקצצו. אף על פי כן החלה להלך אט אט לעבר ביתה. היא שאפה את אוויר הבוקר הלח. הוא הדיף ריח עשב וקפה. שוב לא הייתה לבדה. מן הסמטאות הצדדיות הופיעו גברים ונשים. הם הלכו לעבודה. קנו עיתונים בדוכן וירדו לרכבת התחתית. הם היו שקטים ושלווים באורח מוזר, כאילו גם עליהם עבר לילה של חשבון הנפש ויצאו ממנו מטהרים. מתי הם קמים, אם כבר עתה הם בדרכם לעבודה, תמהה בסי. לא, לא כולם בשכונה הזו רוצחים ושודדים. אדם צעיר אחד אפילו הִנְהֵן לעברה "בוקר טוב". היא ניסתה לחייך אליו, כשהיא נוכחת כי שכחה את ההעוויה הנשית ההיא שכה היטיבה לדעת בנעוריה.

This passage portrays the change that has come about in the way that Bessie perceives the world outside her apartment, as well as her new outlook on her life.

Explain this statement according to the passage, giving an example/examples. (15 points)

- ב. Give another example from the story of one of the changes you wrote about for Item א and explain how the example you have given illustrates this change. (18 points)

3. "המפתח" / יצחק בשביס־זינגר or another short story

An "open ending" ["סיום פתוח"] in a story does not fully resolve the central issues of the work. (Adapted from Yosef Even, *Dictionary of Literary Terms*)

Is the ending of the story "המפתח", or of another short story you have studied, an open ending? Explain your answer.

Short Story (not including the story "המפתח")

4. One of the roles of the minor character [דמות המשנה] in a work is to emphasize the personality and behavior of the main character [הדמות המרכזית].

Explain how a minor character in a short story you have studied emphasizes the personality and behavior of the main character.

Drama

5. "בעלת הארמון" / לאה גולדברג, "ילדי הצל" / בן-ציון תומר

Answer both items, א and ב.

In the plays "בעלת הארמון" and "ילדי הצל", events from the past affect the way characters cope with their lives in the present.

- א. What past events affect the lives of two of the characters in a play you have studied ("בעלת הארמון" or "ילדי הצל")? (15 points)
- ב. Explain how each of the characters you wrote about in Item א copes with events from the past. Give an example/examples. (18 points)

6. "אנטיגונה" / סופוקלס

The main characters in the tragedy "אנטיגונה" are guilty of the sin of pride (hubris - "היבריס").

Describe and explain how this sin affects the life of each of these characters and the development of the plot of the play.

7. "בית בובות" / הנריק איבסן

Masquerade and pretense [התחפושות והעמדת פנים] are central motifs in the play "בית בובות".

Explain how these motifs help us understand two of the characters in this play. Give an example/examples.

8. "אויב העם" / הנריק איבסן

Answer both items, א and ב.

- א. What is the central conflict in the play "אויב העם"? Describe an encounter between two characters in the play that reflects this conflict. (20 points)
- ב. Is the conflict resolved by the end of the play? Explain your answer. (13 points)

Part II – Poetry

(*Piyyut and Medieval Poetry, 20th-Century Hebrew Poetry*) (34 points)

Answer two of the questions 9-14 (each question – 17 points; total – 34 points).

Piyyut

9. Read the following *piyyut* and answer the question below.

מעוז צור ישועתי / מרדכי

לך נאה לשבח	מעוז צור ישועתי
ושם תודה נזבח.	תכון בית תפילתי
מצר המנבח.	לעת תכין מטבח
בשיר מזמור חנכת המזבח:	אז אגמור
בגון כחי פלה	לעות שבעה נפשי
בשעבוד מלכות עגלה	חיי מחרו בקשי
הוציא את הסגלה	ובידו הגדלה
תדו כאבן במצולה:	חיל פרעה
וגם שם לא שקטתי	דביר קדשו הביאני
כי זרים עבדתי	ובא נוגש והגלני
כמעט שעברתי	ונין רעל מסכתי
לקח שבעים נושעתי:	קח בבל
אגני בן המדתא	פרות קומת ברוש בקש
ונאנתו נשבתה	ונהיתה לו למוקש
ואויב שמו מחית	ראש ימיני נשאת
אזי בימי השמנים	יננים נקבצו עלי
וטמאו כל השמנים	ופרצו חומות מגדלי
נעשה נס לשושנים	ומנותר קנקנים
קבעו שיר ורננים:	בני בינה
וקרב קח הישועה	חשוף זרוע קדשך
מאמה הרשעה	נקם נקמת עבדיך
ואין קח לזאת הרעה	כי ארכה השעה
הקם רועים שבעה	דחה אדמון
בצל צלמון	

Choose three descriptive names [כינויים] from the *piyyut*. To whom does each of these names refer? Explain the context in which each name appears in the *piyyut*.

/Continued on page 7/

10. Read the following poem and answer the question below.

שְׁלוֹם לְךָ דּוֹדִי / ר' שלמה אבן-גבירול

שְׁלוֹם לְךָ דּוֹדִי הַצֵּחַ וְהַאֲדָמוֹן / שְׁלוֹם לְךָ מֵאֵת רִקְהָ כְּמוֹ רִמּוֹן
לְקִרְאָת אַחוֹתֶיךָ רוּץ צֵא נָא לְהוֹשִׁיעָהּ / וְצִלַּח כְּכֵן יְשִׁי רַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן
מָה לְךָ יִפְהַפְּיָה כִּי תַעוֹרְרִי אֶהְבָּהּ / וְתִצְלְצְלִי קוֹלְךָ כְּמַעִיל בְּקוֹל פְּעָמוֹן
הַעֵת אֲשֶׁר תִּחְפֹּץ אֶהְבָּהּ אַחִישְׁנָהּ / עֵתָהּ וְעַלֶיךָ אֶרֶד כְּטַל חֶרְמוֹן

Choose two of the biblical quotations [שיבוצים] or allusions [אַרְמְזִים] in the poem and explain how they help us understand the relationship between the lover and his beloved [הדוד לרעהיה].

/Continued on page 8/

Medieval Poetry

11. Read the following poem and answer both items below, א and ב.

הָבָא מִבּוֹל / ר' יהודה הלוי

הָבָא מִבּוֹל וְשֵׁם תִּבְּל חֲרָבָה? / וְאֵין לְרֵאוֹת פָּנַי אֶרֶץ חֲרָבָה,
וְאֵין אָדָם וְאֵין חַיָּה וְאֵין עוֹף – / הֶסֶף הַכֹּל וְשָׁכְבוּ מַעֲצָבָה?
וּבְרֵאוֹת הָרָר וְשׁוֹחָה לִי מְנוּחָה, / וְאֶרֶץ הָעֲרָבָה לִי עֲרָבָה.
וְאֲשֻׁנִית לְכָל עֶבֶר – וְאֵין כָּל, / אֲבָל מִים וְשָׁמִים וְתִבָּה,
וְלִוְיָתָן בְּהִרְתִּיחוֹ מְצוּלָה, / וְאֶחָשֵׁב כִּי תַחֲוֹם יַחֲשֵׁב לְשִׁיבָה.⁵
וְלֵב הַיָּם יִכְחַשׁ בְּאַנְיָה, / כָּאֵלּוּ הִיא בֵּיד הַיָּם גִּבָּה!
וַיִּם יִזְעַף – וְנִפְשִׁי תַעֲלֹז, כִּי / אֵלַי מְקֻדָּשׁ אֱלֹהֵיהָ קָרָבָה.

- א. Describe the narrator's condition according to stanzas 1-6 of the poem.
(10 points)
- ב. According to the final stanza of the poem, a change takes place in the narrator's condition. Explain this change. (7 points)

20th-Century Hebrew Poetry

Man and his Creator

12. Read the following poem and answer both items below, א and ב.

גִּדּוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא, אִמְרָתִי / רבקה מרים

גִּדּוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא, אִמְרָתִי. וְשׁוֹב אִמְרָתִי, גִּדּוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא.
לְמָה שִׁקְרָה בְּעֶבֶר כְּנַנִּיתִי. גַּם לְמָה שִׁטְרָם אָרַע.
וְאַבּוֹתַי שְׁחִיִּים וּמָתִים, וְיִלְדֵי שְׁנוּלָדוֹ וְעוֹד לֹא
כָּל אֶחָד מֵהֶם, בְּקוֹלִי הַמְדַּבֵּר נָתַן אֶת קוֹלוֹ.
לֹא יָדַעְתִּי אִם הַדְּבָרִים שֶׁבִּפִּי
קִבְּלָנָה הֵם, אוֹ שְׁאִילָה, בְּקֶשֶׁה וּתְחִנָּה
אִם שִׁיר שֶׁל הֶלֶל וְתוֹדָה בּוֹקֵעַ מִמְּנִי, אוֹ נְהִי שֶׁל קִינָה
לֹא יָדַעְתִּי, אִם אוֹתָהּ נּוֹצְתִיּוֹת שֶׁרִפְּרָפָה עַל כְּתָפִי
הִיא חֲבוּק שֶׁל קֶרֶבָה
אוֹ שְׁרֻטָּה, צְרִיכָה מְעַנָּה, הַמְרַמֶּזֶת, כְּגֵדָם כָּנָף, עַל הַסִּתְּלָקוֹת הַשְּׂכִינָה –
אֶךְ הֵייתִי שָׁבָה וְאוֹמְרָה
שׁוֹב
וְשׁוֹב וְשׁוֹב
גִּדּוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא –
חוֹזֶרֶת הֵייתִי וְאוֹמְרָה, חוֹזֶרֶת וְשׁוֹנָה.

- א. What is the source of the allusion [אָרְמוֹ] "גִּדּוֹל גִּבּוֹר וְנוֹרָא"? (5 points)
- ב. Explain how this allusion helps us understand the meaning of the poem. (12 points)

13. In the Family

Read the following poem and answer the question below.

והילד איננו / יהודה עמיחי

stanza 1	בְּנִי, אֶתָּה שׁוֹב מִדָּאִיג אוֹתִי. מִזְמָן לְזִמָּן אֶתָּה מִדָּאִיג אוֹתִי בְּקִבְעוֹת שְׁהִיתָה צְרִיכָה לְהַרְגִיעַ אוֹתִי.
stanza 2	אֲנִי זֹכֵר שְׁפַעַם, כְּשֶׁהֵיִית קָטָן, רָאִינוּ יַחְדוֹ שֶׁרָפָה בְּמִלּוֹן גָּדוֹל. הָאֵשׁ וְהַמַּיִם וְהָעֵשָׂן, הַיְלָלוֹת וְהַצִּעְקוֹת וְהָאוֹרוֹת הַמְהַבְהִיבִים בְּטְרוֹף, כָּל אֱלֹהִים חֲסָכוּ לִי הִרְבָּה דְּבוּרִים עַל מָה הֵם הַחַיִּים. וְעַמְדָנוּ בְּדַמְמָה.
stanza 3	אֲנִי שׁוֹאֵל אֶת עֲצָמֵי אִיפֹה הַחֲבִיא אָבִי אֶת הַפֶּחַד שְׁלוֹ, אוֹלִי בְּאֶרֶץ סָגוּר אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר מִחוּץ לַהֶשֶׁג יְדֵי הַיְלָדִים אוֹלִי עֵמֶק בְּלָבוֹ.
stanza 4	אֲבָל עַכְשָׁו אֶתָּה שׁוֹב מִדָּאִיג אוֹתִי. אֲנִי מִחְפֵּשׁ אוֹתָךְ תָּמִיד, הַפֶּעַם בֵּין עֶרְפְּלֵי הַגָּלִיל הָעֲלִיוֹן, אֲנִי אֲבֹא עֶרְפֵּל. וְהַיְלָד אֵינְנו, כִּי הוּא כְּבֹר מְכֻבָּר.

What does the father realize in the last stanza of the poem (stanza 4)?

Explain what brings the father to this understanding. Base your answer on two examples from the poem.

14. Holocaust Poetry

Read the following poem and answer both items below, א and ב.

שם, אִמְרָתִי / טוביה ריבנר

יָצָאתִי מִבֵּיתִי הָאֲרָעִי לְהִרְאוֹת לְבָנִי אֶת מְקוֹם מוֹצְאִי.
שֵׁם, אִמְרָתִי, שְׂכַבְתִּי עַל הָאֲרֶץ
אָבֵן לְמִרְאֲשׁוֹתֵי נְמוּךְ מִן הָעֵשֶׁב
כַּעֲפַר הָאֲרֶץ
הַכֹּל שֵׁם נִשְׁמַר.

עָבְרָנוּ בְּהָרִים וּבְיַעְרוֹת וּבְעָרִים שֶׁהָיוּ
מַעְרוֹת וְהַמַּיִם נִקְווּ בְּדֶרֶךְ וְהַכְּבִישִׁים הָיוּ רָעִים.
הַמְּכוֹנִית דִּלְגָה עַל הַבוֹרוֹת

מָה הָאִוִּיר הַמְּתוֹק הַזֶּה? שׁוֹאֲלִים בָּנִי.
מָה הַטִּיחַ הַנוֹפֵל מִהַקִּירוֹת.

אֵין דָּבָר, הַגִּידָה הַיְשִׁישָׁה בַּחֲלוֹן.
כָּאֵן גַּם הָעֵתִיד עָבַר. וְסִגְרָה אֶת עֵינֶיהָ הַיְבָשׁוֹת
כְּעוֹף הָעוֹלָה וְקוֹפֵל אֶת כַּנְפָיו וְצוֹלֵל.

כָּאֵן נוֹלְדָתִי, אִמְרָתִי לְבָנִי.
הוֹרִי וְזָקְנִי נוֹלְדוּ כָּאֵן קְרוֹב.
נוֹלְדִים. כָּאֵן הָיָה בֵּית
אִמְרָתִי לְבָנִי וְהָרוּחַ עָבְרָה
בֵּינִי לְבֵין הַמַּלְאִכִּים.

יָצָאתִי לְהִרְאוֹת לְבָנִי אֶת מְקוֹם מוֹצְאִי, וּמָתִי
נֹאכַל, שׁוֹאֲלִים בָּנִי, וְאִיפָּה
נִלְוֶן?

- א. What was the father's goal in setting off on this journey with his sons?
(5 points)
- ב. Did the father achieve his goal? Explain your answer, using two
examples from the poem. (12 points)

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
No part of this document may be copied or disseminated
without permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך